

PO NEDOLŽNEM.

Črtica iz šolskih let. — Napisal Vuk o v j.

III.

Bilo je jesenskega dne popoldne. Šolarji so drli iz šole domov v glasnih pogovorih.

„Meni se zdi Polžev Janez vedno pridnejši. Ali si videl, kako je odgovarjal danes gospodu nadzorniku. Jaz bi nikoli ne stlačil kaj takega skupaj, gotovo ne! In marsikdo drugi tudi ne. Janez se je pa res dobro odrezal.“

„Prav praviš, Nace,“ mu pritrdi nekdo iz gneče. „Polžev Janez je bil zmerom priden. No, samo enkrat — pravijo — da je ptiče pobijal.“

„Jaz bi šel staviti, da jih ni on,“ je ugovarjal majhen fantek, ki je bil doma tam koncem vasi. „Klančnikov Matevž je vseh muh poln. Gotovo je takrat naglal gospoda učenika.“

„Tako pravim tudi jaz.“

„In boste videli, da se bo pravica izkazala.“

„Enkrat že!“

„Gotovo.“

Tako so se razgovarjali večji šolarji, ki so hodili k učeniku v šolo. Mlajši, katere je poučevala gospodična učiteljica, so pa molče korakali poleg njih in poslušali njih pogovore.

„Kaj je pa naredil Polžev Janez?“ se oglasi mladi Peterček, ki je bil že pripravljen, da zatoži Janeza staršem, da bi ga natepli.

„Nič. Danes je dobro znal pri gospodu nadzorniku. — Ti tudi nisi nič boljši kot Klančnikov Matevž. Nič prida te ni.“

Počasi so se razšli šolarji. Po vasi pa je prikorakal gospod učitelj in spremljal gospoda nadzornika.

„Po večini so vaši šolarji jako pridni,“ se je izrazil gospod nadzornik gospodu učitelju. „Nekaj je pa povsod takih, ki ne ubogajo in so leni. Tistega imam v mislih, ki sedi tam v zadnji klopi. Precej velik je in prekanjeno gleda.“

„No, no, to je Klančnik Matevž. Ta fant še nikoli ni bil nič prida. Prvi razred je delal cela tri leta. Druga tudi ne bo nič manj, kot je podobno.“ In gospod učitelj so si pogladili sivo brado in misli so jim uhajale nazaj v prošle dneve: v duhu so videli Polževga Janeza, ko je bil najbrže po nedolžnem kaznovan — — —

„Pohvaliti pa moram predvsem,“ povzame besedo zopet gospod nadzornik, „Bastardo Janeza. To je korajžen in čvrst dečko. Iz njega bo še kaj.“

„No, no, to je priden deček. Pri Polževih se pravi po domače. Ensamkrat se spominjam, da je bil kaznovan. Pa od takrat je postal še marljivejši. Tudi preje je bil priden, samo malo boječ je bil. Od tistikrat pa je bolj pogumen. Ampak oni dogodek mi ne gre iz glave. Mislim, no — na Janeza Bastardo, ki je bil kaznovan. Dostikrat sem že premišljal to, in dozdeva se mi, da je bil še takrat kaznovan po nedolžnem. Toda sedaj je že, kar je.“

„Pogosto je krivica zavita v škrlaten plašč in v dragoceno ogrinjalo. Če se pa bliže pogleda in odgrne plašč ter se preišče, kaj je pod njim, se pod takim plaščem neredko dobi prav grdo hinavstvo in krivica. Pravica pa postane potem tem lepša. — Morda je bil Bastarda Janez tedaj žrtev kakega poredneža.“

„No, no, no, meni to ne gre iz glave. Pozdravljeni, gospod nadzornik.“

„Bog vas ohrani, gospod učitelj. Mnogo uspeha v šoli!“

In nadzornikov voz je oddrdral skozi vas; gospod učitelj pa so jo krenili po vasi. Z vseh strani so se jim odkrivali šolarji. Tam pred Jernikovo hišo pa so se ustavili. Klical jih je gospodar Jernik.

„Gospod učenik! Nimam navade odvrčevati mladine od veselja. Jaz sam sem bil rad vesel, ko sem bil mlad. Nekaj drugega pa je, če je mlad človek poreden, ali če je vesel. Veselje in tatvina pa tudi in vseeno. — Tam ob mojih njivah v Lipalici sta pasla živino Klančnikov Matevž in Oglarjev Tine. Zakadila sta se v mojo turšico in nakrehala kržev. Te sta potem pekla pri ognju. Jaz sem ju videl in dobro razložil. Bil sem

v hribu, kjer smo pobirali praprot. Predaleč pa se mi je zdelo, da bi ju šel trest za ušesa. Povem pa vam, da ju kaznujete, kakor zaslužita. Nikomur ne želim slabega in tudi njima ne. A če se otrok navadi majhen, nadaljuje, ko je mož.“

„No, no, no, tako, tako!“ so zatrjevali gospod učitelj. „Je že prav, da ste mi povedali. Bosta že dobila, kar sta zaslužila.“

In gospod učitelj so premišljali domov grede, kako poredna sta Matevž in Tine. Spomnili so se tudi Janeza. In Kosmačevega Franceta so se domislili. „Dobri se za dobrega potegne,“ so dejali samiprisebi.

Matevž in Tine sta bila potem res v šoli kaznovana. Prejela sta, kar sta zaslužila. Vsa šola jima je kazen privoščila, ker sta bila med vrstniki znana zlobneža in hinavca; samo Janez je ostal hladen, prepričan, da mlada zanikarneža božji pravici.

IV.

Nekdanji šolarji so odrastli. Pozabili so šolske doživljaje; le poglavitni so jim ostali še živo v spominu. Tako Klančnikov Matevž in Ogjarjev Tine nikoli nista mogla pozabiti, kako sta kradla Jerniku koruzo na polju. Pa tudi tega nista pozabila, kako sta se naglala o Polževem Janezu, da je bil po nedolžnem kaznovan. Pa o vsem tem sta seveda najrajša molčala. A Polžev Janez se je teh dogodkov tudi še dobro spominjal. Zdaj je pomagal delati staršem na polju in ni imel več časa mnogo razmišljati o otroških letih. Le semintja so mu prihajali spomini v glavo.

Dogodilo se je, da je Klančnikov Matevž hudo obolel. Hudo pljučnico je dobil, in zdravnik je namigaval njegovim staršem, da bo težko kaj. V hudi bolezni pa so Klančnikovemu Matevžu rojile po glavi tudi hude misli in žalostni spomini so vstajali iz preteklosti. Bal se je vselej teh misli in mrzlično se je stresel na postelji. V takih trenutkih ga je izpraševala mati, kaj mu je; a on je molčal. Nekoč pa je rekel materi s komaj slišnim glasom:

„Pokličite, mati, Polževega Janeza, naj pride k meni.“

Stopil je popoldne v sobo Polžev Janez in ogorčil Matevža.

„No, kako je, Matevž? Ali si že kaj boljši? Ozdravi se! Glej, kmalu nas bo cesar klical v vojake, in škoda takega fanta, kot si ti.“

„Nič ne bo z mano, nič, Janez! V Krtovo bom šel. Pa naj bo, kakor je božja volja! — Nekaj težkega mi pa še leži v prsih — — Tako težko ti povem, ker mi je hudo in žal, da sem ti storil krivico. V šolskih letih je bilo, ko sem te obdolžil, da si pobil vrabce in razdril gnezdo. Kažnjen si bil zaraditega; jaz sem se pa smejal — z Bogom sem drugo že opravil. Upam, da mi tudi ti odpustiš, da potem vsaj lahko umrjem, če že mora biti!“

„Že zdavnaj sem ti odpustil, Matevž,“ reče Janez mehko. „Le potolažen bodi! Ozdravel boš in še prijatelja bova.“

Janez se je poslovil od bolnika, ker ga je čakalo doma delo.

Nemalo pa se je začudil, ko je pritekla za njim Klančnikova dekla in ga poklicala nazaj.

„Pojdi,“ je vpila, „pojdi nazaj, Janez! Matevž umira.“

Stekel je Janez nazaj. Matevžu so res svetili v hiši. Sosedovka je molila na glas. Še enkrat je vzdihnil Janez globoko, pogledal naokrog in potem mirno zaspal. Prebudil se je v večnosti.

Oglarjev Tine je bil tisto leto, ko je umrl Klančnikov Matevž, star 18 let. Vse leto je že pravil, da bo šel v Ameriko. Odtedaj pa, ko mu je umrl njegov prijatelj Matevž, se je Tine še bolj vglabljal v te misli. Odločil se je, da gre na vsak način v Ameriko, naj že bo, kar hoče. Misel, da naj poravna krivico, ki jo je storil Janezu, mu je tudi vedno rojila po glavi. Slišal je o Matevžu, da se je na smrtni postelji skesal in prosil odpuščanja Polževega Janeza. Tudi Tinetu se je zdelo, da mora tako storiti, preden odide v Ameriko. Mogoče, se potem ne bosta videla nikoli več.

Tisti dan, ko se je Tine poslavljaj od domačinov, se je poslovil tudi od Janeza.

„Odpusti, Janez, vse, kar sem ti kdaj hudega in žalega storil,“ ga je zaprosil Tine.

„O tem ni več govora, Tine. Le pozabi vse, jaz sem pozabil in odpustil,“ je odgovoril Janez mirno. „Pa piši kaj iz onega sveta, mislim iz Amerike, kako se boš počutil.“

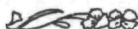
In poravnano je bilo.

* * *

Ko se je peljal Oglarjev Tine v Ameriko, je med vožnjo na morju hudo obolel. Poslali so ga nazaj v domovino. Tam je okreval. Toda huda bolezen mu je zapustila sledove. Še sedaj ni sposoben za delo, in pravijo, da tudi nikoli več ne bo. Kot mračna senca se vlači po vasi, misli na pretekla leta in se pogovarja z ljudmi o letini, o vojski in o davkih, ki se vsako leto večajo. Posebno mu ustreže, če ga kdo potolaži, naj počaka, da bo kmalu popolnoma okreval. Sicer Tine tem govoricam ne verjame mnogo, pa vendar si želi tega in zato je take govorice vesel.

Polžev Janez je prišel pred par leti od vojakov. Priden je še vedno in pošten tudi. Ljudje ga visoko čislajo in pravijo, če bi bili vsi taki, kot je Polžev Janez, bi ne bilo zla na svetu. Sedaj si izbira nevesto. Vse kaže, da se bo kmalu poročil in zagospodaril na Polževini.

Vukovoj.

NAJDRAŽJI ŠOPEK.

Najdražji šopek cvetov nežnih
darujem Tebi. Jezus, v dar,
spleten iz lilij belosnežnih,
čistejših, kot je solčni žar.

Na té ozri se, Jezus, milo
in blagoslov jim sveti daj
ter svoje milosti obilo,
da srečni bodo vekomaj!

Ah, cveti ti — so ljubčki Tvoji:
otroci čistega srcá,
ki še neznani so jim boji,
neznane še strasti svetá.

Saj Tebi je prav dobro znano,
kako težak jih čaka boj,
kako zvenel ta cvet bo rano,
če blagoslov odtegneš Svoj

Br. Cvetkovič.

